

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
De heer mr. F. Teeven
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Matiebaan 71 H T 030 721 07 21
3581 CG Utrecht F 030 721 07 49
www.mogroep.nl info@mogroep.nl

Datum

Utrecht, 2 maart 2015

Onderwerp

Reactie LOSR/MOgroep internetconsultatie
concept wetsvoorstel tot modernisering
beslagverbod roerende zaken

ons kenmerk

INT.15.00341

contactpersoon

mr. A.J. Moerman

Geachte heer Teeven,

De Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSR/MOgroep) voelt de dringende urgentie om via internetconsultatie te reageren op het conceptwetsvoorstel tot modernisering beslagverbod roerende zaken.

Sociaal raadslieden zien in de praktijk dat inboedelbeslag als oneigenlijk drukmiddel wordt misbruikt om schulden extra af te betalen. De niet-bovenmatige inboedel behoort voor iedereen beslagvrij te zijn. Dat zou voor elke burger moeten gelden.

De LOSR is van mening dat het conceptwetsvoorstel nu ten onrechte de burger die (voorlopig) niet in aanmerking komt voor schuldhulpverlening veel minder bescherming biedt, dan de burger die toegelaten wordt tot de schuldhulpverlening.

Het conceptwetsvoorstel gaat er ten onrechte vanuit dat de burger die niet of voorlopig niet voor schuldhulpverlening in aanmerking komt kwaadwillend is. Deze uitgangspositie dupeert kwetsbare, pechhebbende, gewone mensen. Dat veroorzaakt onnodige stress, maatschappelijke schade en kosten.

Beslaglegging als oneigenlijk drukmiddel: schuldenaar vogelvrij

Op dit moment kan op vrijwel de hele inboedel beslag worden gelegd. De beslagverboden zijn zwaar verouderd en dateren van 1838. De deurwaarder mag vrijwel overal beslag op leggen behalve:

- bed en beddengoed van het gezin;
- kleding die het gezin aan heeft;
- voorraad eten en drinken voor maximaal één maand;
- gereedschappen voor ambachtslieden.

We zien als sociaal raadslieden dagelijks in de praktijk dat wanneer beslag op *inkomen* onvoldoende oplevert, er beslag op *inboedel* wordt gelegd. Niet zozeer met de bedoeling om de inboedel te

Verkopen – de kosten van verkoop zijn doorgaans hoger dan de opbrengst – **maar om extra druk uit te oefenen**. Onder druk worden zo betalingsregelingen afgedwongen terwijl er via loonbeslag al maximaal wordt afgelost.

In feite wordt hiermee de bescherming die uitgaat van de beslagvrije voet genegeerd. Dit middel blijkt vaak effectief. Onder druk treft de debiteur dan helaas een aanvullende betalingsregeling met als gevolg dat hij een deel van de vaste lasten niet meer kan betalen. Er ontstaan nieuwe schulden met alle gevolgen van dien.

Modernisering hard nodig

Juist vanwege deze praktijk van *beslag als oneigenlijk drukmiddel* is modernisering van de beslagverboden hard nodig. De LOSR/MOgroep heeft hier al meerdere keren voor gepleit. In 2008 in het rapport *Mensen met schulden in de knel!*¹ en in 2012 in het rapport *Paritas Passé*.² De Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) heeft vervolgens in een preadvies verschillende varianten voor modernisering op een rij gezet en de voorkeur uitgesproken voor de variant waarbij een onderscheid in bescherming wordt gemaakt tussen burgers die wel en burgers die niet toegelaten zijn tot de schuldhulpverlening.³

We zijn verheugd met de volgende stap die nu wordt gezet: het concept wetsvoorstel.

Twee groepen burgers

Het wetsvoorstel maakt onderscheid tussen burgers die toegelaten zijn tot de schuldhulpverlening, en burgers die hier niet of voorlopig niet voor in aanmerking komen. De eerste groep ontvangt meer bescherming doordat voor hen wordt bepaald dat de 'niet bovenmatige inboedel' niet voor beslag vatbaar is. De tweede groep wordt die bescherming onthouden; deze mensen moeten het doen met een beperkte lijst met goederen. In de kern komt het verschil in behandeling neer op wel of geen:

- radio;
- televisie;
- fototoestel;
- computer;
- bankstel;
- boekenkast;
- dressoir
- kledingkast, etc.

Over de computer is het wetsvoorstel overigens niet duidelijk. Anno 2015 zou je denken dat de computer valt onder het voorgestelde art. 447 lid 1 onder f Rv: "*zaken die nodig zijn voor de verwerving van de noodzakelijke middelen van bestaan*". Aangezien uitkeringen, toeslagen, belastingteruggaven tegenwoordig digitaal aangevraagd worden, kun je concluderen dat ieder huishouden, al is men gepensioneerd of arbeidsongeschikt, minimaal over een computer moet kunnen beschikken om de noodzakelijke middelen van bestaan te kunnen verwerven. De concept memorie

¹ A.J. Moerman en W.C.P. van den Berg, [Mensen met schulden in de knel! Misstanden bij de invordering van schulden](#), LOSR MOgroep, maart 2008, p. 33-34 en de kabinetsreactie [Kamerstukken II 2007-2008, 24515 nr. 138, aanbeveling 8](#).

² N. Jungmann, A.J. Moerman, H.D.L.M. Schruer en I. van den Berg, [Paritas Passé, Debiteuren en crediteuren in de knel door ongelijke incassobevoegdheden](#), Hogeschool Utrecht, LOSR/MOgroep, maart 2012 en de kabinetsreactie [Kamerstukken II 2012-2013, 24515 nr. 255 aanbeveling 3](#).

³ Jeroen Rijdsdijk, Jeroen Nijenhuis e.a. [Herziening van het beslagverbod roerende zaken. Een achterhaalde regeling bij de tijd gebracht](#), KBvG 2012.

van toelichting doet echter vermoeden dat deze interpretatie niet wordt gevolgd en dat hier alleen aan werkenden of werkzoekenden wordt gedacht (p. 18):

“Voor veel werkenden zal tegenwoordig het werk vereisen dat thuis gebruik gemaakt kan worden van een computer met internetaansluiting. Dit geldt evenzeer voor personen die solliciteren.”

Een verslechtering?

Voor mensen die niet of voorlopig niet voor schuldhulpverlening in aanmerking komen wordt in het concept wetsvoorstel derhalve geen aansluiting gezocht bij het criterium ‘niet bovenmatige inboedel’, maar wordt de lijst met goederen uitgebreid. Dit roept de vraag op of dit nu niet juist een verslechtering is ten opzichte van het jurisprudentierecht zoals we dat nu kennen. Er is veel jurisprudentie waarbij geoordeeld wordt dat de executoriale verkoop van inboedel waarbij de kosten hoger zijn dan de opbrengst, misbruik van bevoegdheid oplevert. Het Hof Leeuwarden heeft geoordeeld dat hier in beginsel sprake van is bij zaken die noodzakelijk zijn om de gewone gang van de huishouding te waarborgen en die geen noemenswaardige vermogenswaarde vertegenwoordigen. Het Hof verwoordt dit als volgt:

“9. Naar het oordeel van het hof maakt een schuldeiser misbruik van zijn bevoegdheid door zijn vordering (na het leggen van executoriaal beslag) op zaken van zijn schuldenaar te verhalen indien te verwachten valt dat de opbrengst van de executoriale verkoop van die zaken zelfs onvoldoende zal zijn om de aan de executie verbonden kosten te compenseren. Een dergelijke situatie zal zich in de regel voordoen als sprake is van een normale huishouding, waarin zich buiten de zaken welke strikt noodzakelijk zijn om de gewone gang van de huishouding te waarborgen, geen objecten bevinden die noemenswaardige vermogenswaarde vertegenwoordigen. (...) Daarbij tekent het hof aan dat elektronica (zoals een televisietoestel) onder omstandigheden nog wel enige (executie-)waarde kan vertegenwoordigen (bijvoorbeeld indien het van een exclusief merk is of het vrij nieuwe apparaat betreft), doch omtrent dergelijke omstandigheden is in casu niets gesteld of gebleken.”⁴

Het criterium dat het Hof Leeuwarden hier hanteert zit dicht aan tegen de ‘niet bovenmatige inboedel’ die het wetsvoorstel slechts wil vrijstellen ten behoeve van de burgers die toegelaten zijn tot de schuldhulpverlening. Het is niet duidelijk hoe de Hoge Raad zal oordelen, maar afgezet tegen het arrest van het Hof Leeuwarden is het concept wetsvoorstel goed beschouwd een verslechtering. Er is wel een kleine verbetering, namelijk het wetsvoorstel regelt een beslagverbod voor bepaalde goederen en dat is op zich duidelijker dan het arrest. Volgens het arrest mag er wel beslag worden gelegd, maar kan de uitwinning van het beslag misbruik van bevoegdheid opleveren.

De goedwillende en kwaadwillende schuldenaar

Het wetsvoorstel lijkt een onderscheid te willen maken tussen burgers die wel en burgers die niet aan hun problemen willen werken. In de concept Memorie van Toelichting wordt degene die zich wendt tot de schuldhulpverlening maar op een wachtlijst staat, afgezet ten opzichte van de kwaadwillende schuldenaar (p22):

“Strikt genomen valt een goedwillende schuldenaar die zich bij de schuldbemiddeling wil laten begeleiden maar door externe omstandigheden (bijvoorbeeld een wachtlijst) nog niet wordt bijgestaan, niet onder het soepeler regime van artikel 447 lid 3 Rv. Het is evenwel niet met de aan de wettekst ten grondslag liggende gedachte te verenigen dat de gerechtsdeurwaarder deze schuldenaar gelijk stelt aan een kwaadwillende schuldenaar.”

⁴ Hof Leeuwarden 20 april 2010, [ECLI:NL:GHLEE:2010:BM2233](https://www.eclii.nl/GHLEE:2010:BM2233).

De veronderstelling dat mensen die niet of voorlopig niet voor schuldhulpverlening in aanmerking komen of hier geen gebruik van willen maken 'kwaadwillende schuldenaren' zijn, is absoluut onjuist. Er kunnen allerlei redenen zijn waarom (voorlopig) geen gebruik kan worden gemaakt van de schuldhulpverlening. Dat varieert van de aard van de schulden, tot aan gedragsproblemen waarbij eerst andere hulp nodig is.⁵

Bovendien zijn er burgers die geen gebruik willen maken van de schuldhulpverlening omdat ze geen finale kwijting willen, maar alle schulden willen aflossen. Er is dan toch zeker sprake van goede wil.

Geen tweederangs burgers

De LOSR/MOgroep is van mening dat juist de groep burgers die niet of voorlopig niet voor schuldhulpverlening in aanmerking komen beter beschermd moet worden tegen het gebruik van beslag op inboedel als oneigenlijk drukmiddel. Zij zijn nu min of meer vogelvrij.

Na het van kracht worden van dit wetsvoorstel is het nog steeds mogelijk om op bepaalde goederen die tot de gewone huishouding behoren, beslag te leggen. Dit betekent dat de huidige praktijk waarbij onder druk betalingsregelingen tot stand komen waarbij de beslagvrije voet wordt omzeild, door zal gaan.

Het is weliswaar mogelijk om, wanneer de kosten van het beslag hoger zijn dan de verwachte opbrengst – hetgeen bij gewone huishoudens doorgaans het geval is – een executiegeschil te starten. Echter in de praktijk is deze procedure te kostbaar en vormt een te hoge drempel. Een beslagverbod voor niet-bovenmatige inboedel kan wel de bescherming bieden die nodig is.

De LOSR/MOgroep is van mening dat iedere burger recht heeft op een beslagvrije niet-bovenmatige inboedel.

Ervan uitgaand dat u ons advies op waarde zult schatten,

een vriendelijke groet,

Jan Hamming
Voorzitter LOSR

André Moerman
Voorzitter Signaleringscommissie LOSR

De LOSR is aangesloten bij de MOgroep.

⁵ Zie hierover o.a.: Jungmann, N., Lems, E., Vogelpoel, F., Van Beek, G., & Wesdorp, P. [Onoplosbare schuldsituaties](#). Hogeschool Utrecht, 2014.